

«ՊԱՏՄԱՆ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ» 1971 թ. ՆԱԽՈՐԴ
ՀԱՄԱՐՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

№ 1

ՀՈՒՎԱՄՆԵՐ.— Ս. Ս. ԵՐԵՄՅԱՆ— Պայմանական հողատիրության առաջացման հարցի շուրջը ֆեոդալականացող Հայաստանում: Ա. Ս. Համբարյան— Երիտասարդ թուրքերի ագրարային բազմազանությունը Արևմտյան Հայաստանում: Վ. Կ. Ոսկանյան— Հայերը Մոսկվայում XV—XVII դարերում: Դիմիտր Անգելով, Վասիլ Գյուզելև (Բուլղարիա)— Հայկական աղբյուրները Բուլղարիայի միջնադարյան պատմության մասին: Ս. Գ. Բարխուդարյան— Արցախի, Շաքիի և Փառխստսի իշխանությունները IX—X դարերում: Գ. Վ. Արզախյան— Շիրակացու Վերագրված «Յադագս ամպոց և նշանաց» աշխատության մասին: Յու. Գ. Բաբսեդով (Մոսկվա)— Հայերի հրաժարումը «մերձափնյա իրավունքից» (ոռուսերեն): ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ.— Վ. Գ. Վարդանյան— Գրիգոր Խալաթյանի անտիպ նամակները Գարեգին Սրվանձտյանցին: ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ.— Լ. Ի. Շահինյան— Մովսես Խորենացու ժամանակագրության մի քանի հարցերի մասին: Ի. Խ. Սարգսյան— Դարձյալ Մովսես Խորենացու ժամանակագրական համակարգի մասին: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— Ս. Ա. Գևորգյան— Մկրտիչ էմին: Փ. Փ. Անթարյան— Հակովորոս Տաշյան (հայադիտական ժառանգություն): Ս. Մ. Անրոսյան— Բայի և նրա խոնարհման համակարգի կրած մի քանի փոփոխությունները միջին հայերենում: Ա. Ն. Տեր-Ղևոնդյան— Ջաբարիայի և Իվանևի արաբատառ արձանագրությունը Անրերդում: Բ. Ե. Թումանյան— Շիրակացու 532-ամյա աղյուսակը և հայկական տոմարը: Հ. Մ. Բարբիկյան— Նզնիկի երկի բնագրային մի մեկնարանության առթիվ: Ս. Մ. Կելյաշարյան— Թագավորական իշխանությունը Արշակունյաց Հայաստանում: Գ. Ռ. Մուշեղյան— Ջրամատակարարման հարցն էրբերունիում և Թելշեբախինիում: Գ. Ա. Տիրացյան— Հին հայկական խեցեղեն Արմավիրի պեղումներից (ոռուսերեն): ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ.— Լ. Ասմաբյան— Սարգիս Հարությունյան, Մանուկ Աբեղյան: Ա. Մխիթարյան (Թբիլիսի)— է. Մ. Ջրաշյան, Թումանյանի պոեզիան (ոռուսերեն): Սվեյն Նեստոր (Նորվեգիա)— Ստյուարտ Մանն, Հայերենի պատմական քերականություն: Հ. Անասյան— Ա. Սալմասյան, Հայկական մատենագիտություն: ՍՓՅՈՒՌԱԶԱՅ ԿՅԱՆՔ.— Ն. Վարդանյան— Մշակութային կյանքը Սփյուռքում (1970 թ., հուլիս-դեկտեմբեր): Հ. Մեմերյան— Հայադիտական հրատարակություններ: ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ.— Ա. Քալանթարյան— Դվինի IX դարի ջնարակած խեցեղենի հարցի շուրջը: Ս. Դեշյան— Լոռի բերդի № 2 դամբարանի ոսկե և արծաթե զարդերը: Լ. Կսրապետյան— Հնագիտական ուսումնասիրություններ Թումանյանի շրջանում: Հ. Մնացականյան, Ի. Սևիմյանով (Բաբու)— Հայաստանում պեղված մի քանի անագե իրերի ուսումնասիրությունը (ոռուսերեն): ԼՐԱՏՈՒ.— Հ. Արոսյան— Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի տարեկան հարվետու ժողովները:

№ 2

ՀՈՒՎԱՄՆԵՐ.— Լ. Ս. Խաչատրյան— Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական տնտեսության զարգացումը հիսուն տարում և նոր հնգամյակի խնդիրները: Վ. Հ. Համբարձումյան— Նոր խնդիրներ, նոր անելիքներ: Լ. Ս. Խաչիկյան— Հայ բնագիտական միտքը XIV—XVIII դարերում: Պ. Հ. Հակոբյան— Հայկական վիճաբանությունը և խաչատուր Աբովյանը: Գ. Բ. Ջահուկյան— Հայ բարբառների դասակարգման հարցի շուրջը: Է. Բ. Աղայան— Ստուգարանական հետազոտություններ: Վ. Շ. Սահակյան— «Սասնա ծռեր» ժողովրդական վեպի աշխարհագրական տարածման և տեղայնացման խնդիրը: Ժ. Գ. Էլշիբեկյան— Երվանդունիների ծագման հարցի շուրջը: Ա. Լ. Յակոբսոն (Հենինգրադ)— Հայ միջնադարյան ճարտարապետության պատմությունից (ոռուսերեն): ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ.— Ռ. Ա. Խլիսանյան— Թումանյան—Տերյան հարցի մասին: Ն. Կ. Թանմիզյան— Պարզագույն խաղաղությունների վերածանության փորձ: Ա. Մ. Դանիելյան— Հայաստանում ֆեոդալական հողային սեփականության ծագման և հաստատման հարցի շուրջը: Ս. Ա. Ավագ-

յան — «Տանտուրուիին» տերմինը Անիի XI դարի արձանագրության մեջ: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ. — Հ. Մ. Չափուղյան — Բոյգար քաղաքի հայկական հնությունները: Ա. Մ. Քյոշկերյան — Գանձասաց Սարգիս Անեցի: Է. Մ. Բաղդասարյան — XIII դարի մի ժամանակագրության հեղինակի մասին: Է. Լ. Դանիելյան — Արիստոտելի տարրերի տեսությունը և Անանիա Շիրակացու «Տիեզերագիտությունը»: Գ. Տ. Խուլպյան — Պետության և ապստամբության հարցերը հղիչների աշխատություններում: Ռ. Մ. Թորոսյան — Նեոլիթ-էնեոլիթյան հողամշակության մի քանի գործիքներ: Ջ. Ս. Գալուստյան — Հայերը XVII դ. լեհական դիվանագիտական ծառայության մեջ (ոուսերեն): Հ. Խ. Խալիխաչյան (Մոսկվա) — Հայ-սերբական կուլտուրական կապերի հարցի շուրջը (ոուսերեն): ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ. — Ի. Վայնբերգ (Մոսկվա) — Գորկին և Սովետական Միության ժողովուրդների գրականությունը: Ա. Տեր-Ղևոնդյան — Վարդապետություն ս. Գրիգորի: Լ. Ելիցկի (Մոսկվա) — Մ. Սալվինի, Նաիրի և Ուր(ու)ատրի: ԻՆՖՈՐՄԱՅԻԱ. — Ա. Այվազյան — Նյութեր նախնական հայկական պատմական հուշարձանների վերաբերյալ: Ս. Լեսայան, Գ. Միխայելյան — Բրոնզեդարյան գունագարդ խեցեղենի նորահայտ նմուշներ: Ռոբերտ Թումսոն (ԱՄՆ) — Հայագիտությունը Արևմուտքում (մատենագիտություն, 1969): Ժ. Անանյան — Պատմական գիտությունների XIII միջազգային կոնգրեսը: Լ. Պոլևոյ, Ա. Թորամանյան (Քիշինև) — XI դարի հայկական բրոնզադործական արհեստանոց Պրուտ-Դնեստրյան շրջանում (ոուսերեն): ԼՐԱՏՈՒ. — Ա. Հովհաննիսյան — Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի ընդհանուր ժողովը: Է. Սիմոնյան, Ն. Արաբեկովա — Նամակ խմբագրությանը (ոուսերեն):

№ 3

ՀՈՒՎԱԾՆԵՐ. — Ս. Ս. Թովմասյան — Գիտության և արտադրության փոխազդեցության մի քանի տեսական սյուրբիլմներ: Գ. Խ. Ստեփանյան — Հակոբ Պարոնյանի նորահայտ երգիծավեպը: Խ. Ա. Թորոսյան — Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքի գործադրության մասին միջնադարյան Հայաստանում: Վ. Մ. Վարդանյան — Մարգերի Վասպուրականում: Ա. Ա. Աբրահամյան — Եզնի Կողբացու երկի տերմինաբանության մասին: Ա. Գ. Փերիանյան (Լենինգրադ) — Սիսիանի արծաթե թասի արամեական արձանագրությունը (ոուսերեն): ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ. — Գ. Դ. Ղաֆաղարյան — Հայ ճարտարապետության պատմության պարբերացման հարցի շուրջը: Ն. Ս. Գրիգորյան — Սայաթ-Նովայի կյանքի հաղբատյան շրջանի մասին: Բ. Ա. Ուլուբաբյան — «Ալրանիա», «Աղվանք» և «Առանձ» տեղանունները: Մ. Մ. Խաչատրյան — Արագածոտնի նախնորարարական ջրաբաշխական համակարգի փորագրված գծագիրը: Գ. Ա. Դմիտրիև (Լենինգրադ) — Խաչակրաց արշավանքների պատմության արևմտյան և արևելյան սկզբնաղբյուրների մասին (ոուսերեն): ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ. — Վ. Գ. Վարդանյան — Հրաչյա Աճառյանի մի քանի անտիպ նամակները Գրիգոր Խալաթյանին: Հ. Դ. Միրզոյան — Ոսկան Երևանցու «Յաղագս միութեան» և միավորութեան. նույնք են Լիճ գանազանք» փոխսոփայական աշխատությունը (ոուսերեն): Հ. Ս. Ժամկոչյան — Խորասանի խարաչը ըստ Իբն Ալ-Ֆակիրի «Աղբար Ալ-Բուդղան» երկի մեջխեղյան ձևագրի նյութերի (ոուսերեն): ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ. — Կ. Գ. Դուրգարյան — Ալեքսանդր Մխիթարյան: Ա. Ս. Բաբայան — Իտալական ազատագրական շարժումները և հայերը: Ա. Ս. Տեր-Ղևոնդյան — Սասունի 749—752 թթ. անհայտ ապստամբությունը խալիֆայության դեմ: Բ. Ե. Թումանյան — Շիրակացուն վերագրվող երկու աշխատության մասին: Ա. Ս. Մարգարյան — Բարբառային բառերի մեկնությունները: Մ. Գ. Ամիրխանյան — Հայ ժողովրդական երգերի ոուսերեն թարգմանությունները (ոուսերեն): Կ. Ս. Մարջանյան — Ստեփանոս Շահրիմանյան (ոուսերեն): Է. Մ. Կուրխմազյան — Իտալիայում նկարագրողված հայկական ձևագրի (ոուսերեն): Ս. Բ. Հաբուրյունյան — Հասարակական գոհաճաշակման օրհնաբանության վերապրուկները (ոուսերեն): ՍՓՅՈՒԹԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔ. — Ն. Վարդանյան — Մշակութային և հասարակական կյանքը Սփյուռքում (1971 թ. հունվար-հունիս): ԻՆՖՈՐՄԱՅԻԱ. — Ի. Շիլակաձե, Ա. Մխիթարյան (Թբիլիսի) — Հայագիտական օջախները Վրաստանում: Հ. Մեմերյան — Հայագիտական հրատարակություններ: Գ. Կարախանյան — Արամեներեն նորահայտ երկու արձանագրություններ: Ի. Կարապետյան — Մ. թ. ա. VI—III դարերի վաղ հայկական թասերի մի խումբ: Ս. Խեկիկյան — Ուշ բրոնզեդարյան մետաղամշակության մի քանի հարցեր (մ. թ. ա. XIV—X դդ.): Տ. Դեվալ, Տ. Տոմեա (Լենինգրադ) — Ն. Յա. Մադի հավաքածուն ՍՍՀՄ ԳԱ հնագիտության ինստիտուտի Լենինգրադի բաժանմունքի ֆոտոարխիվում (ոուսերեն): Ս. Մացյուկ (Լվով) — Քղթի արտադրությունը հայկական գաղութներում XVI—XVII դարերում (ոուսերեն): ԼՐԱՏՈՒ. — Կ. Յուզբաշյան (Լենինգրադ) — Բյուզանդագիտական ԷՄ համամիութենական նստաշրջանը: Յա. Դաուկեի (Լվով), Վ. Դրիգորյան — Պրոֆ. Էուգենիյուշ Սլուշկեի (ոուսերեն): Բ. Պիտրովսկի (Լենինգրադ) — Նամակ խմբագրությանը (ոուսերեն):

СОДЕРЖАНИЕ ПРЕДЫДУЩИХ НОМЕРОВ
«ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ЖУРНАЛА» ЗА 1971 ГОД

№ 1

СТАТЬИ.— С. Т. Еремян — К вопросу о сложении условного землевладения в феодализирующейся Армении. А. С. Амбарян — Аграрная политика младотурок в Западной Армении. В. К. Восканян — Армяне в Москве в XV—XVII веках. Димитр Ангелов, Васил Гюзелев (Болгария) — Армянские источники о средневековой истории Болгарии. **[С. Г. Бархударян]** — Княжества Арцах, Шак и Парисоса в IX—X вв. Г. В. Абгарян — О метеорологическом труде, приписываемом Анани Ширакци. Ю. Г. Барсегов (Москва) — Отказ армян от «берегового права» (на русском языке). ПУБЛИКАЦИИ.— В. Г. Варданян — Неопубликованные письма Гр. Халатяна Гарегину Срвандзтянцу. ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— Л. П. Шагинян — О некоторых вопросах хронологии у Мовсеса Хоренаци. Г. Х. Саркисян — Еще раз о хронологической системе Мовсеса Хоренаци. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— С. А. Геворкян — Мкртич Эмиш. П. П. Антабян — Аковбос Ташян (арменоведческое наследие). С. М. Антосян — Некоторые изменения глагола и его системы спряжения в среднеармянском языке. А. Н. Тер-Гевондян — Надпись на арабском языке Закария и Иванэ из Анберда. Б. Е. Туманян — 532-летняя таблица Ширакци и армянское летосчисление. Г. М. Бартнян — Об одном текстологическом разъяснении произведения Езника. С. М. Крякшарян — Царская власть в Аршакидской Армении. Г. Р. Мушегян — Вопросы о водоснабжении в Эребуни и Тейшебани. Г. А. Тирация — Древнеармянская керамика из раскопок Армавира (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— Л. Асмарян — Саркис Арутюнян, Манук Абемян, А. Мхитарян (Тбилиси) — Э. М. Джрбашян, Поэзия Туманяна (на русском языке). Свейн Нестор (Норвегия) — Стюарт Манн, Историческая грамматика армянского языка. А. Анасян — А. Салмасян, Армянская библиография. ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.— Н. Варданян — Культурная и общественная жизнь за рубежом (1970 г., июль—декабрь). А. Мекерян — Арменоведческие издания. ИНФОРМАЦИЯ.— А. Калантарян — К вопросу о галзурованной керамике IX века из Двина. С. Деведжян — Золотые и серебряные украшения из могильника № 2 Лорийской цитадели. Л. Карапетян — Археологические исследования в районе Туманяна. А. Мнацаканян, И. Селимханов (Баку) — Исследования некоторых оловянных предметов, найденных в Армении (на русском языке). ХРОНИКА.— А. Аросян — Годичные отчетные собрания Академии наук Армянской ССР.

№ 2

СТАТЬИ.— Л. С. Хачатрян — Развитие народного хозяйства Армянской ССР и задачи новой пятилетки. В. А. Амбарцумян — Новые задачи, новые проблемы. Л. С. Хачикян — Армянская естественнонаучная мысль в XIV—XVIII вв. П. О. Акопян — Армянские лапидарные надписи и Хачатур Абовян. Г. Б. Джаукян — К вопросу о классификации армянских диалектов. Э. Б. Агаян — Этимологические исследования. В. Ш. Саакян — Вопрос о географической распространенности и локализации эпоса «Сасна црер». Ж. Г. Эльчибекян — К вопросу о происхождении династии Ервандидов. А. Л. Якобсон (Ленинград) — Из истории армянского средневекового зодчества (на русском языке). ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— Р. А. Ишханян — По поводу вопроса «Туманян—Терян». Н. Г. Тагмизян — Опыт расшифровки простейших хазовых (невменных) записей. А. М. Даниелян — К вопросу о возникновении и установлении феодальной земельной собственности в Армении. С. А. Авакян — О термине «*Տանկտրոբրիկ*»

в Анийской надписи XI в. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— Р. М. Джанполадян — Армянские древности города Болгар. А. М. Кеошкерян — Гимнограф Саркис Анеци. Э. М. Багдасарян — Об авторе одной хроники XIII в. Э. Л. Даниелян — Теория элементов Аристотеля и «Космография» Анания Ширакаци. Г. Т. Хрлопян — Вопросы государства и восстания в трудах Егише. Р. М. Торосян — Некоторые сельскохозяйственные орудия неолита-энеолита. Дж. О. Галустян — Армяне на дипломатической службе в Речи Посполитой в XVII в. (на русском языке). О. Х. Халпахчян (Москва) — К вопросу об армяно-сербских культурных связях (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— И. Ваниберг (Москва) — Горький и литература народов Советского Союза. А. Тер-Гевондян — Учение св. Григория. Л. Ельницкий (Москва) — М. Сальвини, Наири и Ур(у)атри (на русском языке). ИНФОРМАЦИЯ.— А. Айвазян — Материалы к истории армянских исторических памятников Нахичевани. О. Есаян, Г. Микаелян — Новонайденные образцы расписной керамики бронзового века. Роберт Томсон (США) — Арменоведение на Западе (библиография, 1969). Ж. Ананиян — XIII международный конгресс исторических наук. Л. Полевой, А. Тораманян (Кишинев) — Армянская гончарная мастерская Пруто-Днестровья в XIV в. (на русском языке). ХРОНИКА.— А. Ованесян — Общее собрание Академии наук Армянской ССР. Е. Симонян, Н. Атабекова — Письмо в редакцию (на русском языке).

№ 3

СТАТЬИ.— С. С. Товмасян — Некоторые теоретические проблемы взаимодействия науки и производства. Г. Х. Степанян — Новонайденный сатирический роман Акопа Пароняна. Х. А. Торосян — О практическом применении в средневековой Армении Судебника Мхитара Гоша. В. М. Варданян — Марды в Васпуракане. А. А. Абраамян — О терминологии произведения Езника Кохбаци. А. Г. Периханян (Ленинград) — Арамейская надпись на серебряной чаше из Сисиана (на русском языке). ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— К. Г. Кафадарян — К вопросу о периодизации истории армянского зодчества. Ш. С. Григорян — Об ахпатском периоде жизни Саят-Новы. Б. А. Улубабян — Топонимы «Албания», «Агванк» и «Аран». М. М. Хачатрян — Выгравированная схема доурартской ирригационной сети Арагацотна. Г. А. Дмитриев (Ленинград) — О западных и восточных источниках истории крестовых походов (на русском языке). ПУБЛИКАЦИИ.— В. Г. Варданян — Некоторые неопубликованные письма Грация Ачаряна Григору Халатяну. Г. К. Мирзоян — Философский труд Воскана Ереванци «О единичности и единстве: одинаковы они или различны» (на русском языке). А. С. Жамкочян — Харадж Хорасана по материалам мешхедской рукописи Ибн-ал-Факиха «Ахбар Ал-Булдан» (на русском языке). СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— К. Г. Дургарян — Александр Мхитарян. А. С. Бабалян — Итальянское освободительное движение и армяне. А. Н. Тер-Гевондян — Неизвестное восстание 749—752 годов в Сасуне против халифата. Б. Е. Туманян — О двух трудах, приписываемых Ананию Ширакаци. А. С. Маргарян — Истолкование диалектных слов. М. Д. Амирханян — Армянская народная песня в русских переводах (на русском языке). К. С. Марджанян — Степанос Шариманян (на русском языке). Э. М. Корхмазян — Армянские рукописи, иллюстрированные в Италии (на русском языке). С. Б. Арутюнян — Реликты благословений при общественном жертвопоедании (на русском языке). ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.— Н. Варданян — Культурная и общественная жизнь зарубежных армян (1971 г., январь—июнь). ИНФОРМАЦИЯ.— И. Шилакадзе, А. Мхитарян (Тбилиси) — Арменоведческие очаги в Грузии. А. Мекерян — Арменоведческие издания. Г. Караханян — Две новонайденные арамейские надписи. И. Карапетян — Группа раннеармянских чаш VI—III вв. до н. э. О. Хнхикян — Некоторые вопросы металлообработки позднебронзовой эпохи (XIV—X вв. до н. э.). Т. Деваль, Т. Томес (Ленинград) — Собрание Н. Я. Марра в фотоархиве Ленинградского отделения Института археологии АН СССР (на русском языке). О. Мацюк (Львов) — Производство бумаги в армянских колониях в XVI—XVII веках (на русском языке). ХРОНИКА.— К. Юзбашян (Ленинград) — IX Всесоюзная византиноведческая сессия. Я. Дашкевич (Львов). В. Григорян — Проф. Эугениуш Слушкевич (на русском языке). Б. Пиотровский (Ленинград) — Письмо в редакцию (на русском языке).